

man også parat til at acceptere indgreb i naturen. I modsætning hertil har fordelene ved at anvende teknologien på fødevarerområdet hidtil ikke været tilstrækkelige for befolkningen.

Beslutninger om anvendelse af genteknologi er således ofte et resultat af en række komplicerede afvejninger.

BEHOV FOR NY DEBAT OM GENTEKNOLOGI

I takt med, at genteknologien gennem de seneste år - specielt i USA - er begyndt at blive anvendt kommercielt inden for planteforædling og i fødevarerproduktionen, er debatten om de nye anvendelser af genteknologien blevet stadig mere intensiv.

Genteknologien er dog ikke en ny teknologi. Den er allerede taget i anvendelse på en række områder. Gennem de sidste 15 år er genmodificerede mikroorganismer således indgået i produktionen af medicin og af ingredienser, der indgår i fødevarer samt i en række andre industrielle produkter og processer.

I 80'erne, da man begyndte at tage teknologien i anvendelse på disse områder, gav det anledning til en betydelig offentlig debat. Debatten fokuserede især på risikoen for, at miljøet kunne lide skade, ved at genmodificerede mikroorganismer blev ledt ud i det omgivende miljø fra forskningslaboratorier og produktionsanlæg.

Debatten førte via en åben dialog mellem forskere, virksomheder og offentligheden til etablering af en lovgivning, som fastsatte retningslinier for anvendelse af teknologien i forskningsprojekter og industriproduktion. Dermed var vejen banet for en generel accept af at anvende teknologien i såkaldt indesluttet anvendelse.

Siden 80'erne er der sket en voldsom udvikling af genteknologien. Der er blevet anvendt store ressourcer på at udvikle de genteknologiske metoder, og det er nu muligt at anvende teknologien på højerestående levende organismer som planter, dyr og mennesker. Sideløbende hermed ønsker virksomhederne at omsætte forskningsresultaterne i kommercialiserbare produkter og metoder.

Dette ønske bliver imidlertid mødt med skepsis fra både fagfolk og forbrugere. Baggrunden er en kombination af to forhold. For det første giver anvendelsen af teknologien på højerestående organismer - og dermed de nye anvendelsesområder inden for både sundhedsområdet, landbruget og fødevarerproduktionen -

anledning til en række etiske overvejelser. For det andet er diskussionen om de miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser igen blevet aktuel, fordi genteknologien nu ønskes anvendt på planter, der dyrkes i det åbne land, og herefter bl.a. anvendes som fødevarer.

Regeringen ser det som en central politisk opgave at deltage i debatten - både nationalt og internationalt - om de etiske udfordringer, der er knyttet til anvendelse af genteknologien. Vi skal skabe muligheder for en offentlig debat, hvor alle dele af samfundet har mulighed for at komme til orde. Den afgørende politiske udfordring bliver imidlertid at påvirke den internationale regulering af genteknologi. Det er regeringens langsigtede mål, at etiske principper bliver en del af grundlaget for den fremtidige regulering vedrørende genteknologi.

REGULERING AF GENTEKNOLOGI

En bæredygtig anvendelse af genteknologi vedrører ikke kun Danmark. Der er behov for at sikre en balanceret udvikling - også i de lande, der ligger fjernt fra os. Og forbrugerne skal have adgang til information, så de kan købe de varer fra det globale marked, der lever op til deres krav om miljø, etik, sundhed mv.

Danmark har derfor valgt at være med til at udforme internationale rammer for produktion af og handel med genmodificerede organismer. Det er naturligvis sket i regi af EU, men der findes også en række konventioner, fx på miljø- og sundhedsområdet, der har betydning for den nationale regulering. Det gælder ikke mindst den nyligt vedtagne Cartagena-protokol under FN's konvention om biologisk mangfoldighed, der på globalt plan regulerer overførsel af genmodificerede organismer fra et land til et andet.

Vi er fra dansk side forpligtet til at overholde de regler, vi er med til at fastsætte internationalt - også i de tilfælde, hvor de måske ikke er så vidtgående, som vi kunne tænke os. Det er en stadig udfordring at finde en balance mellem de - juridiske og moralske - forpligtelser, vi har over for verdenssamfundet, og de forpligtelser, vi har over for os selv.

Derfor skal vi med udgangspunkt i den danske debat formulere ønsker til verdenssamfundet og gennem et samarbejde med de andre lande søge at finde veje for at fremme vores synspunkter. Samtidig skal vi vise respekt for de ud-